

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hortulus Biblico-Moralis Et Asceticus

Pappus von Tratzberg, Franz

Ulm, 1725

Doctrina 2. Desumpta ex cap. 12.. 13. & 14. lib. Numeri, in quâs
describitur Murmur Aaronis & Mariæ reprehensum, & punitum à Deo.
Seditio Populi, animus ei additus per Moysen, auxilium Dei ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61252](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61252)

§. 53. memorat: se, dum juvenem adhuc ageret, audivisse à quodam celebri concionatore ord. S. P. August. quòd ille per publicam urbis plateam ambulans, vocatus sit ad domum viri cujusdam ægroti, ut morituro assisteret. Accurrisse quantocius, & reperisse hominem jam penè cum morte luctantem, sola comitatum concubinâ, quæ egregiam ei navabat operam. Exceptâ dein confessione, cum comperisset: quàm illicitis servitiis mulier suo adhæfisset hero, admonuisse illicò, quin etiam præcepisse pœnitenti, ut sine mora illam domò exturbaret. At responso tulisse: nunquam se commissurum, ut mulierem de se optimè meritam eò præsertim tempore, quò vel maxime operâ ejus egeret, expelleret. Hoc auditò se petiisse saltem, ut conceptis verbis juraret, se quamprimùm sanitatem recuperasset, eidem nuntium remitteret, nihil ultra comercii cum ea habiturus. Reposuisse ægrotum, seriò deliberaturum se adeptâ valetudine hac superare, nunc autem certi nihil se promittere. Tum verò Confessarium desperatâ hominis, in pessimo peccandi habitu indurati, salute tristem abiisse. Sed denuò revocatum hilarem rediisse, utpote suspicatum, quòd interim ægrotus saniora conceperit Proposita. Sed proh dolor! offendisse jam tunc vitâ privatum, muliere cereum prælucente, ut impurò amore excæcatus citius inveniret æternas tenebras. Hoc & plura alia considerans exempla, quæ passim referunt Historici, vitiorum principiis obsta Christiane Lector, ne illa per frequentiores actus transeant in consuetudinem. Aut si vitium aliquod jam habeas radicatum, tunc ut illud eradicet, summum mox adhibe conatum, nî malis perire. Non deerit seriò volenti adjutrix divina gratia, sicut Israëlitis famem passis non defuit multitudo coturnicum. Utque coturnices illæ non cecidèrunt de cœlo jam actu in cibum præparatæ, sed fuerant per industriam coquendæ: ita necesse est (ut memini) fortiter strenueque collaborare divinæ gratiæ, ad tollendam inveteratam consuetudinem tibi concessæ.

Doctrina 2.

Desumpta ex cap. 12. 13. & 14. lib. Numeri, in quæis describitur Murmur Aaronis & Mariæ reprehensum, & punitum à Deo. Seditio Populi, animus ei additus per Moysen, auxilium Dei spondentis.

N. 153. Considera 1. **D**Eum auditò murmure Aaronis & Mariæ eos vocasse

câsse in Tabernaculum, Moysse iussô recedere: ut sic copiam haberet, eos clanculô & sine arbitris reprehendendi, prout etiam Christus idem faciendum admonuit Matth. 18. dicens: *Si frater tuus peccaverit in te, corripe eum inter te, & ipsum solum*, studens non tantum ejus correctioni, sed parcens etiam ejus pudori. Taliter Joseph Ægyptius erga fratres suos, acerrimâ castigatione dignos, se gesserat: jubens adstantes Ægyptios prius omnes egredi foras, antequam unicô verbulô eos correxisset. Osee 2. Deus Synagogam multis vitiis descædatam, salubri correctione purgaturus, dixit: *Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor ejus*, addens: *lactabo eam*, ut per hæc ultima insinuaret verba: correctionem etiam occultam, & remotis arbitris institutam, esse instar lactis, quod amabile est, administrandam; atque hinc Apostolus 1. Corinth. 3. asserit: *tanquam parvulis in Christo lac potum dedi vobis*: Videlicet non rigidis & indiscretis in peccantes invehendô verbis, sed lenibus & paternis, corrigens errores vestros *in spiritu lenitatis*. Correctio enim asperitatem redolens à Spiritu Sancto opus stultitiæ vocatur, Eccles. 18. *Stultus acriter improperebit*. Ut enim mente captus cæco impetu in omnia agenda fertur, sine nullatenus consideratô: ita asperi correctores, dum nimio indulgent rigori, finem correctionis, in emendatione personæ corrigendum situm, non consequuntur, stultô labore consumpti. Hanc stultitiam Magister divinus à suis discipulis remoturus præcepit, Matth. 10. Ne Mundum evangelizandô transeuntes, baculos secum deferrent: quod imperium perpendens S. Ambros. lib. de Joseph. ait: *Dimittens ad evangelizandum discipulos, misit sine Virga, ut instrumenta eriperet ultionis*, q. d. Virga rigorem indicat: nolo ergo vos virgam portare, quia rigorosos esse nolo. Unde etiam Apostolus 1. Timoth. 3. partes, quibus ornari oporteat bonum Episcopum, recensens, inter cæteras hanc velut unam adducit: *non percussorem*. Verum quid hîc subesse poterat periculi, tamen si Episcopus digladiator, ut ita dicam, fuisset, vel percussor? Sed teste S. Ambrosiô lib. de dignit. Sacerdot. Apostolus loqui videtur de linguæ vulneribus, de quibus Jeremiæ c. 18. fit mentio: *Venite, & percutiamus eum linguâ*. Prælati ergo suo satisfacturus muneri in corrigendis subditis, gladiô linguæ non feriat: *non linguam ad convitium relaxet Episcopus*, ait citatô locô Ambrosius: *ne per eandem linguam, per quam laudes refert Deo, & divina libat sacrificia, litium venena proferat: quia non licet de ore Episcopi benedictionem & maledictionem simul egredi*. Imitentur ergo superiores præsertim Ecclesiastici Angelum illum, qui

ancillam Agar è domo Domini sui profugam correcturus, nullis aliis allocutus est verbis, quam talibus. *Unde venis? quò vadis? revertere ad Dominam tuam, & humiliare,* Genes. 16. Imitentur etiam illum Parentem Evangelicum, qui filium, non verba tantum aspera, sed etiam verbera promeritum correcturus, amorosò excepit osculò. Imitentur denique Prælatum Theophilum nomine, quem magnis extollit præconiis S. Hieron. eò quòd subditos suos correcturus, rigoris virgam domi reliquerit, sola amabilitate paternâ comitatus. Constat experientiâ teste: longè validiores esse ictus amoris, quam rigoris, & plus profici dulcedine, quam acerbitate verborum. Lapidem durum non cavant aquæ, super illum magnò impetu & copiâ effusæ, sed guttatim leniterque cadentes: *gutta cavat lapidem non vi, sed sæpè cadendò.* Ita animus delinquentis non emollitur ad pœnitentiam per verba rigida, cum indignationis impetu egesta, sed per lenia, debitò tempore & locò repetita. Filius Viduæ 4. Reg. 4. non à mortuis surrexit ad vitam, quando baculus Elisæi superimpositus illi est, sed tunc primùm, quando Elisæus ipsius cadaver propriæ carnis calore calefecit. Quod factum expendens Petrus Dam. asserit: *Quem terroris Virga suscitare non potuit, per amoris spiritum ad vitam rediit.* Hunc ergo corrigendi modum tibi assume Christiane Lector, si superiorem agis, ad arguenda aliorum scelera destinatum. Lenibus & paternis verbis adijunge etiam cum Moysè preces, quas ad Deum pro salute eorum fundas, quas tuâ admonitione emendari vis, ut eò citius à lepra delicti purgentur. Cæterum cum dependenter à verbis S. Scripturæ cit. capitis Mariæ fecerim mentionem, quæ exstitit soror Moysis, correctâ à Deo: hinc in mentem mihi venit ob Nominis paritatem altera Maria, quæ exstitit Mater Salvatoris. Hæc nullam correctionem unquam promerita Virgo: perfidis tamen, & toties facta & dicta Filii sui volentibus corrigere Judæis instar leprosæ exosa, conqueri potuit v. 24. cit. capitis *Absciderunt palmitem cum uva.* Uva enim Christus, palmes Deipara. Uterque portatus in veste, hoc est in Cruce: & quidem ille in corpore, hæc verò in mente. Per utriusque merita ô Christiane! roga æternum Patrem, ut tu ipse correctus, modum alios debitè corrigendi addiscas.

N, 154. *Considera 2.* Quomodo Judæa Natio post divisum Mare, post sepultos in eo Ægyptios, post Manna & coturnices è cælo missos, post innumera alia à Deo accepta Beneficia, ausit in hæc, gratitudini extre-

extremè opposita erumpere verba v. 2. cap. 14. *Utinam mortui essemus in Ægypto &c.* Nonne simillimi fuerant Israëlita talia locuti securibus, quæ manubriò ex arboribus acceptò, ipsas infestant arbores? aut vermibus, qui lignum, ex quo nati & nutriti sunt, consumere nituntur? aut mulis, qui uberrimo lacte à matribus suis patti, calcibus eas impetunt? ut Plato contra Aristotelem discipulum aliquando suum conquestus legitur, qui optimis ab eo artibus instructus, Scholam contra Magistrum exererat, in Peripateto cum discipulis suis eum impugnaturus. Sed utinam soli Judæi aut Barbari tam nefaria contra Deum ingratitude demonstrarent signa! utinam inter Christianos non foret reperire plurimos, qui parè vitiò laborant! heu! quot numerantur, qui expedità ad loquendum linguà instructi, eà ipsa abutuntur ad blasphemandum Nomen conditoris sui? quot abutuntur divitiis ad luxum & superbiam? potentià ad opprimendos pauperes? corporis robore ad latrocinia, ad rapinas, ad cædes? formæ elegantia ad explendas libidines? ingenii acumine ad concinmandos dolos, eludendam Justitiam, fallendos proximos? horrendum narratur ingratitude delictum de quodam milite, qui in Belgio ex castris fugitivus, cum aliis pluribus in pœnam perfidiæ arborem in patibulum nactus est. Hic (nescio fortunæ adscribam, an licetoris culpæ) pendeat ex laqueo vivus: eques ergò casu transiens locum, cum aliquod vitæ signum in pendente adverteret, misertus hominis, strictò pugione laqueum præscidit, & viribus nonnihil redditum, ut manus Judicum effugeret, retrò se tergo equi imposuit. Sed ô immaniore ipsis bestiis hominem! miles vix morti subductus, ut in via pleniori sensit, liberatorem suum notabilè pecuniæ summâ provisum esse, ipsum pugionem, vitæ sibi conservatæ instrumentum, è vagina derepentè extrahit, & per repetitos ictus humeris benefactoris sui infigens, mortuum tandem equò dejicit, rebûsque omnibus spoliatum, avibus bestiisque in prædam relinquit: ipse verò confensò quantocius equò, ad tutiora se recipit. Quis ista legens, non mille convitia evomet contra tam barbarum hominem? quis illum non mille mortibus dicat dignissimum? sed utinam multorum Christianorum non par, aut etiam major foret ingratitude! non gregario equiti, sed ipsi Christo Deo exercituum illata, à quo non à brevi corporis, sed ab æterna animæ morte sunt liberati, & hoc non tantum facili unius gladii conatu, sed passione horribilium tormento,

mentorū. Et tamen hi audent, unius momentaneæ voluptatis, aut obtinendæ parvæ pecuniæ causâ rursū in crucem agere tantum Benefactorem. Sed audiant ingratiſſima hæc monstra, horrendam illam divinæ Nemesis sententiam Proverb. 17. latam: *Qui reddit malum pro bonis, non recedet malum de domo ejus.* Audiant Augustinum contra se asurgentem, dum ait: infidelem peccantem verè Infernum mereri, sed Christianum peccantem Infernum non mereri, sed mereri, ut ipsius potissimum causâ fiat Infernus. Christiane Lector, si Redemptor tuus in signum debitæ gratitudinis à te peteret, ut amore illius exspoliarer te omnibus opibus, aut peteret, ut cum Martyribus in horrida te conjicerer tormenta, excusari forsan à pœna gravissima posses, si non illic eidem morem gereres. At cum solum à te petat, quod tibi natura dicit, quod præscribunt æquissimæ leges, quod etiam Barbari ultrò præstarent: nonne hoc ipsum ei denegandò, reum te efficis pœnarum non sat explicabilem? horrent Barbari blasphemias, averſantur fraudes & fallacias in emendo & vendendo, vitant stupra & adulteria, abominantur ebrietates, detestantur detractiones: & tu Christiane in summum Conditoris tui probrium hæc vitia ames, & quasi jam sopitò conscientiæ remorsu liberrimè ea perpetres? quæ sufficiens erit in Tartaro pœnarum acerbitas, ut ea vindicet, tanquam extremæ ingratiitudinis indicia? at reponens forsan: te considerata tam enormium vitiorum crudelitate, & pœnis in Inferno debitis permotum respiscere quidem velle, sed ob inveteratam peccandi consuetudinem non posse, nec plus ad resistendum animi habere, quàm dicantur habuisse Israëlita, quando citatò cap. audierunt, sibi cum Gigantibus pugnandum esse. Verùm sicut Josue, divinò auxiliò fretus dixit cit. cap. v. 9. *Sicut panem, ita possumus eos devorare.* Collapsosque animos sic erigere nitebatur, ita spes firma de adjutorio Dei concepta, te eriget ad strenuam & gloriosam contra vitia inolita pugnam. Optimè Origenes Homil. 7. in Num. ait: *Si dubia sit fides nostra, illi Gigantes erunt, nos locusta. Si verò sequamur Jesum, & verbis ejus credimus (quæ etiam montes transferunt) tanquam nihil erunt in conspectu nostro.*

Doctri-